

*Ущанівська Олена Миколаївна,
доктор мистецтвознавства,
доцент кафедри українознавства
Донецького державного університету управління
e-mail: elena_polsky@mail.ru*

ДОНЕЦЬКИЙ ТЕАТР ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ ЯК ТЕРИТОРІЯ НЕВІДЧУЖЕНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Визначаючи етапи у становленні і розвитку Донецького театру опери та балету, автор статті аналізує особливості формування репертуару та творчі підходи до постановок на кожному з них. Характеристика основних періодів театру здійснюється у соціокультурному контексті, в якому сучасний розглядається як спроба створення території невідчуженої комунікації. Знаходження змістових паралелей між роботою за часів Другої світової війни та антитерористичної операції дозволяє автору пояснити причини діяльності театрального колективу в умовах сьогодення.

Ключові слова: Донецький національний академічний театр опери та балету імені А. Б. Солов'яненка, репертуар, режисер, театральный сезон, постановка, територія невідчуженої комунікації.

Ущановская Елена Николаевна, доктор искусствоведения, доцент кафедры украиноведения Донецкого государственного университета управления

Донецкий театр оперы и балета как территория неотчужденной коммуникации

Определяя этапы в становлении и развитии Донецкого театра оперы и балета, автор статьи анализирует формирование репертуара, творческие подходы к постановкам на каждом из них. Характеристика основных периодов театра осуществляется в социокультурном контексте, в котором современный рассматривается как попытка создания территории неотчужденной коммуникации. Проведение параллелей между работой в период Второй мировой войны и антитеррористической операции позволяет автору объяснить причины деятельности театрального коллектива в современных условиях.

Ключевые слова: Донецкий национальный академический театр оперы и балета имени А.Б. Соловьяненко, репертуар, режиссер, театральный сезон, постановка, территория неотчужденной коммуникации.

Ushchapivska Olena, D.Sc. in Arts, Associate professor, the Ukrainian studies chair Donetsk state university of management

Donetsk opera and ballet theatre as an area of unalienable communication

Determining of stages of the formation and development of Donetsk Opera and Ballet Theatre the author analyses the features of the formation of repertoire and the creative approaches to presentations at every stage. Characteristic of the major periods of the theatre is performed in the sociocultural context, in which the modern theatre is viewed as an attempt to create an area of unalienable communication. Content-related parallels between the work during the Second World War and the anti-terrorist operation allow the author to explain the reasons of activity of theatrical collective under present conditions.

Keywords: *Donetsk National Academic Opera and Ballet Theatre named after A. Solovyanenko, repertoire, director, theatrical season, presentation, area of unalienable communication.*

Напівпусте місто, артилерійські обстріли, танки поряд із автівками, зачинені магазини і банки – таким сьогодні є Донецьк. Проте, у цій зоні відчуження залишилися поодинокі островки з "минулого життя". Так, незважаючи на бойові дії, що часто точаться майже у межах міста, колектив Донецького театру опери та балету вирішив розпочати свій 83-й сезон, стверджуючи тим самим прагнення громадян до продовження життя в його мирному варіанті.

Першими виставами, які були представлені Донбас Оперою 4–5 жовтня 2014 року, стали оперета "Летюча миша" Й. Штрауса та дитяча музична казка "Чарівник Смарагдового міста" І. Якушенка. Ці заходи були безкоштовними, щоб "глядачі змогли насолодитись класикою у такі непрості часи" [9]. Наступними виставами, що пройшли наприкінці місяця (25–26 жовтня), стали опера "Травіата" Дж. Верді та дитяча музична казка "Попелюшка" А. Спадавеккіа. Саме з огляду на ситуацію, виникають історичні паралелі з періодом становлення театру, коли перші вистави також йшли на донецькій сцені попри військові дії 1941 року. Висловлена теза актуалізує питання визначення основних етапів в історії Донецького театру опери та балету. Виокремлюючи основні періоди у творчому житті колективу, автор статті ставить за мету їх характеристику у соціокультурному контексті, в якому сучасна діяльність театру розглядається як спроба створення території невідчуженої комунікації.

Певні розвідки з історії Донецького театру опери та балету були здійснені у працях науковців Донбасу, зокрема О. Потьомкіної [10] та О. Якимчук [13], в яких розкрито початковий етап театру. Цей період пов'язаний з функціонуванням у місті Луганськ. Спираючись на архівні джерела, О. Потьомкіна аналізує репертуар балетної трупи перших восьми сезонів у Луганську. О. Якимчук досліджує діяльність театрального колективу у контексті загального розвитку музичної культури Луганщини першої половини ХХ століття. Цей самий період становлення Донецького театру опери та балету розглядають у своїй статті музикознавці І. Біленька та Т. Тукова [2]. Як свідчить огляд наукових праць, увага дослідників здебільшого зосереджена саме на аналізі періоду становлення театру, у той час, як його історія у наступні роки часто залишається поза науковими інтересами. Проте, саме у другій половині ХХ століття було сформовано самобутнє творче обличчя його колективу, що призвело до розвою різних форм діяльності театру на початку ХХІ століття.

Донецький національний академічний театр опери та балету імені А. Б. Солов'яненка пройшов тривалий шлях становлення, розвитку і творчих досягнень, по праву зайнявши одне з провідних положень у культурному просторі сучасної України. В його історії можна виділити декілька етапів: перший (1932–1941 рр.), другий (1944 – кінець 50-х рр.), третій (1960–1980-і рр.), четвертий (з 1990-х рр. до травня 2014 р.) та сучасний (з жовтня 2014 р.).

Перший – довоєнний – період "позначив генеральну лінію в його розвитку, спрямовану на творчий експеримент в області сценічного втілення музичної

драми" [11, 248]. Слід пригадати, що на цьому етапі театр знаходився у Луганську, лише у 1941 році перемістився у місто Сталіно (з 1961 року – Донецьк). Звичайно, зміна "прописки" спричинила і зміни у складі театрального колективу (співаків, артистів балету, артистів оркестру).

На цьому етапі були чітко окреслені три головні напрямки його функціонування: 1) безпосередня театральна діяльність (вистави, концерти, гастролі); 2) формування основ хореографічної освіти шляхом заснування балетної школи при театрі; 3) налагодження співпраці із самодіяльними колективами, що сприяло популяризації театального мистецтва серед мешканців краю. Окрім того, саме на першому етапі Донецький театр отримав визнання і за межами Донбасу, адже його гастролі здійснювалися в інших регіонах України. Опери "Паяци" Р. Леонкавалло, "Вертер" Ж. Массне, "Севільський цирульник" Дж. Россіні, "Ріголетто" Дж. Верді, "Кармен" Ж. Бізе, "Пікова дама" П. Чайковського та балет "Лауренсія" А. Крейна, поставлені під керівництвом режисера Й. Лапицького, стали базою для подальшого репертуару театру.

Протягом усіх театральних сезонів у Донецьку відбулись постановки балетів "Червоний мак" Р. Глієра, "Ференджі" Б. Яновського, "Лебедине озеро" П. Чайковського, "Раймонда" О. Глазунова, "Бахчисарайський фонтан" Б. Асаф'єва, "Корсар" А. Адана, "Есмеральда" і "Горбоконики" Ч. Пуні, "Арлекінада" Р. Дріго, "Коппелія" Л. Деліба та "Лауренсія" О. Крейна. З цього переліку, поданого у хронологічному для театру порядку, стає очевидним, що колектив опановував як класичний репертуар, так і вистави на сучасну тему. У своїх постановках луганські хореографи М. Цейтлін, Є. Секержинський, В. Козлов, С. Владимиров, Б. Шишков, К. Пушкіна, В. Новицький, А. Гірман найчастіше спиралися на кращі версії петербурзької і московської шкіл хореографії. На традиції російської виконавської школи орієнтувались також оперні постановки театру.

Слідуючи рішенням Постанови № 1260 РНК УРСР від 31 серпня 1940 р. "Про реорганізацію Ворошиловградського та Вінницького оперних театрів УРСР", у Сталіно було спеціально збудовано приміщення з урахуванням специфіки роботи оперного, танцювального та оркестрового колективів. Очолив реорганізований колектив заслужений артист РФСР Й. Лапицький, який до призначення на посаду працював директором Большого театру, Петроградського академічного театру опери та балету, співпрацював з оперними трупами Харкова та Києва. Завдяки йому до складу колективу, окрім луганських і вінницьких артистів, увійшли митці з Москви, Ленінграду, Києва, Харкова.

Перший сезон Сталінського театру став одним з найкоротших: прем'єра першої постановки відбулась 12 квітня 1941 року, останньої – 7 серпня цього ж року. Незважаючи на евакуацію до Киргизії, театр певний час продовжував свою діяльність в умовах окупації. Підтвердженням цьому стала прем'єра опери С. Гулака-Артемівського "Запорожець за Дунаєм" 1 січня 1942 року. Таким чином, проводячи паралелі із сучасною ситуацією, можна констатувати, що в історії театру вже був досвід діяльності в умовах війни й окупації, коли він залишався одним з маленьких острівців ілюзії мирного життя на Донбасі.

Воєнний період ми схильні характеризувати як проміжний, адже в евакуації та в окупованому місті головним завданням трупи був не подальший розви-

ток, а максимальне збереження надбань і набутого досвіду. Основним видом діяльності театру у період Великої Вітчизняної війни стала організація концертів у військових частинах та шпиталях.

Після звільнення Донбасу у квітні 1944 року, з евакуації повернувся основний склад театру на чолі з режисером О. Здиховським. Першою виставою, якою відновлений театр розпочав сезон у вересні 1944 року стала опера "Князь Ігор" О. Бородіна. Саме з цієї постановки розпочався другий етап історії Донецького театру, який характеризується акумуляцією попередніх досягнень та їх поширенням у межах регіону.

У перші повоєнні роки танцювальний колектив Донецького театру опери та балету очолював А. Гірман, який відновив постановки балетів минулих років. Першою постановкою у 1944 році був "Бахчисарайський фонтан" Б. Асаф'єва, наступними – "Лебедине озеро" П. Чайковського (1948), "Корсар" А. Адана та "Лауренсія" О. Крейна. Новою стала постановка "Лілеї" К. Данькевича (1947). Спираючись на авторську хореографію відомих балетмейстерів, А. Гірман продемонстрував своє тяжіння до академізму у тлумаченні хореографічних образів.

Наприкінці 1940-х років у театр повернувся М. Цейтлін, який з великим успіхом поставив балет Ч. Пуні "Есмеральда". У цій постановці балетмейстер здійснив досить вдалий творчий експеримент, що зробив виставу популярною на довгі роки. Цікавою знахідкою стало використання у балеті музики інших композиторів (зокрема Р. Глієра та Ф. Ліста), обумовлене прагненням до посилення художньої виразності образів.

В репертуарі цього періоду з'являється опера В. Мураделі "Велика дружба" (режисер О. Здиховський), після прем'єри якої Донецький російський музичний театр було перейменовано на Сталінський державний російський театр опери та балету. Радянську тематику продовжує опера "Молода гвардія" Ю. Мейтуса (1950), а наступною подією та певним іспитом на творчу зрілість – постановка опери "Борис Годунов" М. Мусоргського (1958).

На межі 1950–1960-х років розпочався третій етап у розвитку Донецького театру, хореографічний колектив якого також постає творчою лабораторією сучасного балету. Започаткувавши творчу співпрацю з композитором В. Гомолякою, було здійснено постановки його балетів "Кіт у чоботях" (за казкою Ш. Перро, 1959) та "Оксана" у 1964 (за поемою Т. Шевченка "Сліпа", 1964).

У цей період з танцювальним колективом театру співпрацювали К. Муллер і В. Бойченко. Так, заслужений діяч мистецтв Білорусі К. Муллер у 1959 році поставив балет К. Караєва "Стежкою грому". Після Ленінградської прем'єри Донецький театр став першим серед інших театрів тодішнього Радянського Союзу, який здійснив постановку балету азербайджанського композитора. В свою чергу, В. Бойченко у 1967 році здійснив постановку "Аеліти" О. Толстого.

Принципи сучасної танцювальної образності втілював у своїх постановках Т. Дусметов, який очолював хореографічний колектив Донецького театру у 1968–1971 роках. Зокрема, ним було здійснено постановку балету "Легенда про любов", що стала одним із зразків хореографічного симфонізму. Цей балет азербайджанського композитора А. Мелікова створений за мотивами драми Н. Хікмета "Ферхад і Ширін". Прем'єрну постановку здійснив Ю. Григорович у

Ленінграді. В Україні балет існував у хореографічних інтерпретаціях М. Заславського (Львів, 1963), А. Шекери (Київ, 1967) та М. Арнаудової (Харків, 1969). Т. Дусметов, враховуючи усі сценічні інтерпретації, втілює своє бачення складних хореографічних образів.

Також до початку сезону 1969 року Донецький театр опери та балету підготував оновлену версію балету "Дон Кіхот" Л. Мінкуса.

Протягом 1972–1977 років головним балетмейстером Донецького театру опери та балету була С. Тулуб'єва, вихована на традиціях ленінградської хореографічної школи. Вже у 1972 році вона здійснює постановку балету П. Чайковського "Спляча красуня", взявши за основу хореографію Ю. Григоровича, який спирався на постановку М. Петіпа. Наступного року С. Тулуб'єва представила донецьким глядачам оновлені версії "Лебединого озера" і "Бахчисарайського фонтану". Не залишилися поза увагою балетмейстера і балети "Баядерка" Л. Мінкуса (1975), "Казки Віденського лісу" на музику Й. Штрауса (1977) та "Моцартіана" на музику П. Чайковського (1977).

У 1974 року балетмейстер звертається до сучасної музики, здійснивши постановку балету Е. Лазарева "Антоній і Клеопатра" за мотивами однойменної трагедії В. Шекспіра. У своїй інтерпретації хореографічних образів С. Тулуб'єва спиралася на постановку І. Чернишова, здійснену у 1968 році на сцені Ленінградського академічного малого театру опери та балету.

Сучасна хореографія представлена також в балеті "Муза Поета" В. Доценка і В. Стародубського на честь 175-річчя О. С. Пушкіна. Балетмейстером-постановником вистави була С. Тулуб'єва, проте окремі сцени залишилися у постановці В. Шкилька (зокрема, Перше *adagio* Музи і Поета, "Лицеїсти", "Цигани", "Золотий півник"). У зв'язку зі специфікою сюжету (героями балету постають реальні особистості епохи О. С. Пушкіна, алегоричні образи Музи і Долі та персонажі з творів поета), балетмейстери втілили різнобарвну хореографічну палітру з історичних, бальних, російських, циганських, східних танців.

Донецький театр опери та балету у 1950–1980-і роки постає справжнім осередком театральної культури Донеччини. В його репертуарній тактиці можна спостерігати спрямованість на різнобічне просвітительство, адже, окрім класичного балету, на його сцені втілюються постановки сучасних композиторів, як українських, так і з інших республік.

Колектив театру протягом вказаного періоду активно працював над залученням до театрального мистецтва широкого кола глядачів. Для кожної соціальної групи було обрано свій тип заходів. Так, у 1969 році трупа театру брала участь у фестивалі "Донецька весна", розрахованого на молодь Донбасу. Для студентів Донецького державного університету, політехнічного інституту, технікумів, робітничої молоді Горлівки, Жданова (нині – Маріуполь), Макіївки були запропоновані вистави "В бурю" Т. Хреннікова, "Князь Ігор" О. Бородини, "Оксана" В. Гомоляки, "Лебедине озеро" П. Чайковського, "Трубадур" і "Ріголетто" Дж. Верді, "Царева наречена" М. Римського-Корсакова та ін. [5]. Для налагодження контактів з публікою театр запроваджував форми діяльності, що стали популярними і в наступні роки: анкетування й опитування відвідувачів вистав, організація творчих зустрічей артистів з молодими глядачами тощо.

Для шахтарської аудиторії був проведений фестиваль "Сонячний камінь" [12]. Таким чином до перегляду вистав Донецького театру опери та балету вдалось залучити 23 тис. працівників шахт міста.

Декада "Золотий колос" влаштовувалась для колгоспників, фестиваль "Блакитна стріла" – для залізничників і працівників автомобільного транспорту, а для будівельників – "Мелодії весни". Гучні назви всіх заходів збігались у своїй сутності – масовому відвідуванні репертуарних вистав театру. Проте, навіть у такий спосіб театральне мистецтво значною мірою популяризувалося серед мешканців Донецького краю.

Взагалі, 1970-і роки для Донецького театру опери та балету виявилися досить плідними: за успіхи у розвитку театрального мистецтва у 1977 році колективу було присвоєно звання академічного. У 1979 році вдало пройшли гастролі Донецького театру у Москві. На сцені Московського академічного музичного театру ім. К. С. Станіславського і В. І. Немировича-Данченка було представлено опери "Крізь полум'я" В. Губаренка, "Десять днів, що вразили світ" М. Кармінського, "Ярослав Мудрий" Ю. Мейтуса, "Царева наречена" М. Римського-Корсакова, "Дон Жуан" В. А. Моцарта, "Орфей" К. Глюка, "Лючія ді Ламмермур" Г. Доніцетті, "Дівчина з Заходу" Дж. Пуччіні, "Андре Шеньє" І. Джордано; балети "Ромео і Джульєтта" С. Прокоф'єва, "Муза поета" В. Доценка і В. Стародубського, дитяча балетна вистава "Малюк і Карлсон" Ю. Тер-Осіпова [8].

Проте, початок справжнього розквіту Донецького театру опери та балету припадає на 1990-і роки, коли, окрім яскравих оперних і балетних постановок, гастролей трупі країною та за кордоном, з'являється ще й фестивальний рух. У 1999 році театру було присвоєно ім'я А. Б. Солов'яненка, а у 2009 – звання національного.

На відміну від 70-х років, коли Донецький театр отримав славу "лабораторії сучасної опери", у наш час театр став "лабораторією національної української культури" [6, 49]. Балети "Лісова пісня" В. Скорульського, "Маруся Богуславка" О. Свєшнікова за оригінальною редакцією І. Карповича, опери "Ярослав Мудрий" Ю. Мейтуса, "Наймичка" В. Гомоляки, "Крізь полум'я" В. Губаренка є тому підтвердженням.

Серед найбільш вдалих постановок останніх років – "Богдан Хмельницький" К. Данькевича та "Летючий голландець" Р. Вагнера. У планах на 83-й театральний сезон була прем'єра опери "Бал-маскарад" Дж. Верді під керівництвом режисера-постановника Італо Нунціато (Італія). Однак, політична ситуація цьому не сприяла і постановку, у кращому разі, відкладено на невизначений термін.

За зрозумілих причин 82-й театральний сезон було достроково завершено: із середини травня 2014 року почалися відміни спектаклів. Все ж, минулий сезон можна вважати доволі вдалим. Так, у вересні 2013 року колектив театру гастролював з оперою "Летючий голландець" Р. Вагнера в Одесі, Львові та Києві. Завдяки плідній співпраці режисера Мари Курочки, сценографа Момме Хінрихса і Торге Мьоллера, коррепетитора Мальте Крокойдла та Донецького театру цей сумісний українсько-німецький проект отримав широкий резонанс у середовищі меломанів.

У жовтні 2013 року відбувся XX ювілейний Міжнародний фестиваль "Зірки світового балету", який "увійшов в історію як один з яскравих форумів

хореографічного мистецтва України. Учасниками фестивалю стали більш ніж 100 артистів балету провідних театрів світу" [4].

У січні 2014 року під час шкільних новорічних канікул було представлено прем'єру дитячої музичної казки "Попелюшка" А. Спадавеккіа із використанням сучасних відеопроєкційних ефектів (режисер-постановник О. Антоненко, диригент-постановник – Т. Мартинюк). У березні відбулася прем'єра поеми-кантати "Хустина" Л. Ревуцького (диригент-постановник – заслужений артист України В. Олійник, хормейстер-постановник – народна артистка України Л. Стрельцова, балетмейстер-постановник – народний артист України В. Писарев).

Стислий історичний огляд доводить, що Донецький театр опери та балету завжди опікувався своїм глядачем. Відкриття сезону у період антитерористичної операції пов'язано саме із бажанням підтримати співгромадян, які, мірою різних об'єктивних і суб'єктивних причин, залишилися у місті. Колектив театру сьогодні своєю працею намагається протистояти існуючій "дійсності, де безперервно знеособлюється людська сутність" [1, 98]. За умов фактичної гуманітарної катастрофи театр надає можливість мешканцям Донецька відчути себе причетними до мирних форм художнього життя.

Література

1. Анчел Е. Мифы потрясенного сознания / Ева Анчел ; [пер. с венг. Е. Бочарниковой]. – М. : Политиздат, 1979. – 176 с.
2. Біленька І. Л. До історії становлення Донецького академічного театру опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка / І. Л. Біленька, Т. В. Тукова // Музичне мистецтво Донбасу: вчора, сьогодні, завтра : зб. ст. – К.-Донецьк, 2001. – С. 65–69.
3. Гончарова В. С. Становлення та початковий період самоідентифікації Донецького академічного театру опери та балету імені А. Б. Солов'яненка в контексті національно-культурного простору України ХХ століття / В. С. Гончарова // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури : зб. наук. пр. – К. : Міленіум, 2012. – Вип. XXVIII. – С. 278–285.
4. До зустрічі в новому сезоні! [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donbassopera.com/ru/news/do-vstrechi-v-novom-teatralnom-sezone.html>.
5. "Донецька весна" // Радянська Донеччина. – 1969. – 4 квіт. (№ 67). – С. 4.
6. Донеччина : в 2 кн. / [заг. ред., передм. В. І. Мозгового ; уклад. Л. О. Крилова, Л. І. Назарова]. – Донецьк : ТОВ "Діапринт", 2007. – Кн. 2 : Сучасний вимір. – 256 с. : іл.+дод. англ. 48 с.
7. Жамба І. Размышления в затынувшемся антракте (к 75-летию со дня основания Донецкого академического театра оперы и балета) / Ирина Жамба // Літопис Донбасу : краєзн. зб. – Донецьк : Літопис, 2007. – Вип. XV. – С. 153–159.
8. История Донбасс Оперы [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://donbassopera.com/ru/sozdanie-teatra.html>.
9. От всей души благодарим наших зрителей [Электронный ресурс]. – Режим доступу : <http://donbassopera.com/ru/news/ot-vsey-dushi-blagodarim-nashih-zriteley.html>.
10. Потьомкіна О. М. Луганський державний театр опери і балету. Вісім балетних сезонів (1932–1940) : [монографія] / Потьомкіна О. М. – Луганськ : Планета, 2013. – 160 с.
11. Ущাপовская Е. Н. К вопросу о трансформации театрального пространства (на примере Донецкого национального академического театра оперы и балета им. А. Б. Соловьяненко) / Е. Н. Ущাপовская // Вестник МГУКИ : науч. журн. – М., 2013. – № 2 (52) (март-апр.). – С. 246–251.
12. Шахтеры и музыка // Социалистический Донбасс. – 1969. – 9 марта (№ 49). – С. 4.
13. Якимчук О. М. Музична культура Луганщини першої половини ХХ століття : [монографія] / О. М. Якимчук. – Луганськ : Промдрук, 2013. – 276 с. : іл.

References

1. Anchel, E. (1979). Myths shocked consciousness. (E. Bocharnykova, Trans). Moscow: Polytyzdat [in Russian].
2. Bilen'ka, I.L. & Tukova, T.V. (2001). On the history of the formation of Donetsk Academic Opera and Ballet Theatre named after A. Solovyanenko. Muzychne mystetstvo Donbasu: vchora, s'ohodni, zavtra, 65–69 [in Ukrainian].
3. Honcharova V.S. (2012). Formation and identification of the initial period of Donetsk Academic Opera and Ballet Theatre named after A. Solovyanenko in the context of national cultural space Ukraine of XX century. Aktual'ni problemy istoriyi, teorii ta praktyky khudozhn'oyi kul'tury, 28, 278–285 [in Ukrainian].
4. (2014). Prior to the meeting of the new season! Retrieved from: <http://donbassopera.com/ru/news/do-vstrechi-v-novom-teatralnom-sezone.html> [in Russian].
5. (1969). "Donetsk Spring", 67, 4 [in Russian].
6. Mozhovyy, V.I. (Eds.). (2007). Donechchina. Donets'k: TOV "Diaprynt" [in Ukrainian].
7. Zhamba, Y. (2007). Reflections in a prolonged interval (for the 75th anniversary of the founding of Donetsk Academic Opera and Ballet). Litopys Donbasu, 25, 153–159 [in Russian].
8. History of Donbass Opera. Retrieved from: <http://donbassopera.com/ru/sozдание-teatra.html> [in Russian].
9. (2014). We sincerely thank our viewers. Retrieved from: <http://donbassopera.com/ru/news/ot-vsey-dushi-blagodarim-nashih-zriteley.html> [in Russian].
10. Pot'omkina, O.M. Lugansk State Opera and Ballet. Eight ballet seasons (1932–1940). Lugansk: Planeta [in Ukrainian].
11. Ushchapovskaya, E.N. (2013). On the question of the transformation of the theatrical space (for example Donetsk National Academic Opera and Ballet Theatre named after A. Solovyanenko). Vestnyk MHUKY, 2, 246–251 [in Russian].
12. (1969). Miners and music. Sotsyalystychesky Donbass, 49, 4 [in Russian].
13. Yakymchuk, O.M. (2013). The musical culture of Lugansk region first half of XX century. Lugansk: Promdruk [in Ukrainian].

УДК 78.03 "18-19": 008: 301

Ліва Наталя Валеріївна,
кандидат мистецтвознавства,
докторант Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
e-mail: Natka197133@rambler.ru

САКРАЛЬНЕ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглядається феномен сакрального та його відбиття у сучасній європейській музичній ментальності. На думку автора, коріння духовної та культурної кризи ХХ століття слід шукати у добі романтизму. Важливе місце відводиться проблемам рецепції старовинної духовної музики у ХХ столітті. Велика увага приділяється проблемам осмислення старовинних творів на концептуальному рівні та на рівні музичної інтонації, а також простежується тісний зв'язок між розмаїттям релігій, духовних практик, філософій і плюралізмом музичних ладів та композиторських технік у сучасній музиці.